

EDİTÖRDEN / EDITORIAL

Değerli KADER okuyucuları,

KADER hem sayı hem de nitelik olarak oldukça yoğun bir içerikle tekrar karşınızda. Yoğunluğun ağırlıklı kısmı klasik kelâm birikimi ile ilgili. Büyük bir mesainin sonucu olarak ortaya konan bu çalışmaların karakterine ve etkinliğine ilişkin bir sorgulamanın yarar getireceği kanaatindeyim. Bu sorgulama, gelecekte yapacağımız/yapmamız gereken çalışmalarda seyir feneri görevi görebilir. Sorgulamaya temel teşkil edeceğini düşündüğüm sorulardan birkaçı şöyle:

- İslam coğrafyasında üretilen dinî bilgi birikiminin daha ileri düzeyde bilgi ve düşüncenin geliş(tiril)mesinde kaynak değeri nedir?
- Bu birikim *büyük sorular* sorarak hem Doğu'da hem de Batı'da düşünce tıkanıklıklarını çözümlenecek şekilde etkin düşüncenin seyrini belirleyebilmiş midir?
- Bu birikimin kendine has *dünya görüşü* olarak tanımlanabilecek ayırt edici bir karakteri var mıdır?
- Bu birikim, değişimin-dönüşümün-sağlıklı ilerlemenin gerekli ve yeter şartı durumundaki eleştiri kültürüne sahip midir?
- Dinî bilginin neden yenisi değil de eskisi makbuldür? Yeni olana karşı reaksiyonun arkasındaki temel motivasyon nedir? Dinî düşüncenin direnen, karşı çıkan, savunan bir karakterde inşa edilmesi; insan aklının dinin kaynaklarını anlayan ve yorumlayan ana unsur olarak sisteme entegre edilmesini nasıl etkilemiştir?
- Bilginlerin bir kısmı hangi ana eksen birikime ters düştüğü için kendi coğrafyasından sürülmüş, öldürülmüş ve itibarsızlaştırma operasyonuna kurban edilmiştir?

Bir bilginimiz üzerinden sorgulamayı biraz daha derinleştirelim:

Kendi ülkesinde kitapları yakılan, hiçliğe mahkûm edilen ve kendi fikir coğrafyasında kurucu bir etki yaratamayan İbn Rüşd, Batı'da bu kurucu etkiyi nasıl yaratmıştır? İslam coğrafyasının İbn Rüşd düşüncesinde hazmedemediği gerçek nedir? Doğu'nun bilgiden beklediği ile Batı'nınki arasında nasıl bir karakter farkı vardır ki Doğu'da boğulan düşünce Batı'da sahiplenilmiştir? 'Hakikat' iddialarının etrafında dönüp durduğu genel kabuller nelerdir ve İbn Rüşd bu kabullerden ne kadar uzağa düşmüştür ki Doğu dünyasında izi

silinirken Batı dünyasında izi sürülmüştür? Kendi ülkesinde kitapları şehrin merkezinde ateşe verilen İbn Rüşd, hangi temel özelliğiyle Batı'da Latin İbn Rüşdcülüğü olarak bilinen felsefi akımın babası olarak ilan edilmiş; Hollanda'da Spinoza, Fransa'da Siger de Brabant ve İtalya'da Elia del Medigo gibi İbn Rüşdcülerle Batı düşüncesinin genetiğine sinmiştir? Öyle ki, Latin İbn Rüşdcülüğü (*Latin Averroism*) 1274 yılında Papanın talebiyle Paris Üniversitesi'nin yayınladığı kınama beyannamesiyle kınanmış ve İbn Rüşd'ün eserleri okunması yasak kitaplar listesine (*Index Librorum Prohibitorum*) girmiştir.

Murad Vehbe tarafından *İbn Rüşd paradoksu* olarak anılan bu durumun hem tarihsel birikimi yeni bir okumaya tabi tutma hem de geleceği planlamada büyük bir önemi olduğu kanaatindeyim. İbn Rüşd'ün bu konuda yalnız olmadığını düşünenlerdenim.

Bu vesileyle KADERin bu dolu dolu sayısına katkıda bulunan bütün yazarlarımıza müteşekkirim. Yazıların kabulünden yayınlanabilir kararının çıkmasına kadar her aşamada emeği olan editörler kurulundaki her bir arkadaşına ayrı ayrı içten teşekkür ediyorum. KADERin çağımızın idrak ufkuna katkıda bulunması içten temennimdir. Bu vesileyle tüm okuyucularımızın, yeni sayımızın yayınlandığı bu günlerde idrak ettiğimiz Kurban Bayramı'nı da tebrik ediyorum.

Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN

Editör